

Inserati se sprejemajo in velja tritopna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi

ne ne vračajo, ne frankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravilstvo (administracija) in ekspedicija na Starem trgu h. št. 16.

SLOVENEC.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:
Za celo leto . . . 10 gl. — kr
za pol leta . . . 5 " — "
za četrt leta . . . 2 " — "

V administraciji velja:
Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je v Ljubljani v ulici št. 7.

Izhaja po trikrat na teden in sicer v torek, četrtek in soboto.

Gospodom trgovcem, obrtnikom in rudarjem na Kranjskem.

Častiti rojaki!

Že ta mesec imajo biti po vsej deželi dopolnilne volitve za kupčijsko in obrtnijsko zbornico Kranjsko, in sicer volijo trgovci letos 5 odbornikov, obrtniki 3, veliki obrtniki 3 in rudarji 1 odbornika.

Dnevi volitve so odločeni sledeči:

Kupčijski ali trgovski oddelek pa veliki obrtniki in rudarji volijo 30. januarja, obrtniki ali rokodelci in mali kupci pa 31. januarja.

Vsak volilec sme voliti le za svoj stan, torej kupec le 5 kupcev, obrtnik, rokodelac 3 obrtnike; z obrtniki volijo pa tudi mali kupci, če brez poviška in priklad vsaj po 4 gl. 20 kr. patenta plačujejo, njih pridobitniški davek od kupčije pa ne znaša toliko, da bi s kupci volili.

Prejšnja leta je bila večina kupčijske zbornice narodna. Pri zadnjih volitvah pa so si naši nasprotniki vedeli pridobiti to večino. In vendar ni vse eno, kdo da ima večino na svoji strani. Kupčijska zbornica je namreč jako važna naprava; ona pretresa vse kupčijske in obrtnijske zadeve in svoje želje na prid domačemu trgovstvu in obrtništvu razodeva vladi, ki jo v vseh takih zadevah tudi za svet poprašuje; ona razun tega voli tudi dva poslanca v deželni zbor Kranjski, od katerih je dostikrat odvisna večina deželnega zbora in deželnega odbora.

Prizadevati si moramo tedaj na vso moč, da si zopet pridobimo večino v kupčijski zbornici.

Ne bomo vam obširno razkladali, kako so nam naši nasproti.

Gosp. **Janez Fabijan**, trgovec v Ljubljani.

„ **Franjo Hren**, trgovec v Ljubljani.

Gosp. **Ferdinand Sajovic**, trgovec v Kranji.

Obrtniki vsi brez razločka, potem od malih kupcev tisti, ki zaradi prenizkega davka s kupci ne morete voliti, pa od svoje kupčije plačujete vsaj 4 gl. 20 kr. patenta, pa zapišite samo sledeča imena:

Gosp. **Janaz Horak**, obrtnik v Ljubljani.

Gosp. **Miha Pakič**, obrtnik v Ljubljani.

Gosp. **Anton Perme**, obrtnik v Ljubljani.

V Ljubljani 14. januarja 1878.

Za narodni volilni odbor:

Dr. Janez Bleiweis.

Jezičnik XV. Leto.

Spisal J. Marn.

Prav v tem poslednjem „Jezičniku“ sem bral, da je že l. 1811 Janez Nep. Primic iz Gradca tako-le pisal dr. Jakopu Zupanu: „Le samo vpiti in križem roke držati, — to ne pomaga nič, sondern schreiben, schreiben und abermahl schreiben, . . .“ Jez bi pred te besede postavil samo še to-le: učiti se pisati, znati pisati in potlej schreiben schreiben etc. Oboje velja pri na šemmarljivem Marnu. Tih, premisljiv pa rodoviten pisatelj je: — kričati za narod nisem ga slišal še nikdar. Spet nam je znamenito obogatil po eni strani naše slovo, po drugi pa nabral cel kup gradiva za čedaljno razvijanje in pospeševanje književnosti slovanske. Zadnji „Jezičnik“ obdeluje A. Kranjsko Čbelico in Čbeličarje; B. dr. Jak. Zupana; C. Vladiko Mateja Ravnika in D. dr. Jak. Zupana in dr. Fr. Prešerna. Glavni junak pa je dr. Jaka Zupan, roditelj „Čbelice“ in „prvi Čbeličar“. Govoreč A o „Čbelici in Čbeličarjih“ imenuje g. M. XIX. vek — vek slovanski gledé na to, da so se v tem veku vzbudili sinovi matere Slave — česki, poljski, srbski,

slovenski — in da se je vzbudila ideja „vzajemnosti slovanske“. Pristavil bi jez, da je naše stoletje slovansko tudi zavoljo tega, ker — nalejamo se, da bomo videli proti koncu tega istega veka — slovanstvo dostojno venčano. — „Čbeličarjev“ je naštetih v „Jezičniku“ trinajst. Vsi so kratko pa dobro opisani in oznamljeni. B. Čuden in čudovit mož je bil dr. Jaka Zupan. Na 55 straneh je nakopičen material, ki nam kaže Zupana, kakošen je bil, kod in zakaj potoval, s kom občeval, kaj in kako slovestveno deloval. „Pravi mož pa (gl. Jezičnik XIII, „Nečasek“) se ne spozná le po obličji, ampak tudi po govorjenji in dejanji, po pisnih in prijateljih“. Zato je Marn karakterističnim posnetkom iz spisov in pesem Zupanovih dodal tudi še odlomke iz jako mikavnih pisem Zupanovih prijateljev in sodbo, ki so jo o njem izrekli veljaki njegove dobe (Slovenci, Čehi in Nemci) in pozneji preiskovavci literarnih slov. izdelkov prejšnjih dob. Čop med drugim o Zupanu piše: „der gelehrte Verfasser . . . hat wohl nie und da seine Sprachgewalt etwas missbraucht“. To in kar še Čop o Z. piše, je gotovo resnično in pravično. „Čopova sodba — pravi tudi sicer strogo objektivni

Marn — je istinita in pravedna“. Z eno besedo, kar se iz ogromnega Marnovega gradiva samo od sebe podaja, je blizo to-le: Dr. Jaka Zupan je bil iskren vzvišen, domoljub, stebekazipot slovanske, posebnó jugoslovanske vzajemnosti („prvi Ilirjan“), vsestransko izobražen učenjak („velikan učenosti“), kot pesnik pa prisiljen; letal je za svoj čas in slovenicis previsoko, zato je jeziku silo delal. — Vzroke Zupanove pravde z višo duhovščino razlaga g. pisatelj v zadnjem oddelku D. na strani 72. Končala se je ta bridka pravda — kakor je znano — s pregnanstvom dr. Jaka Z. v Celovec. Priobčeval je Z. svoje umotvore v „Čbelici“, v „Illyr. Blatt-u“ in „Carinthia-i“. — C. Matej Ravnika, katerega „Jezičnik“ za Zupanom opisuje, obsega le 7 strani, in sicer zato tako malo, ker ga je g. Marn že l. 1876. v „Slovencu“ (str. 89—91) obravnaval, ker je v „Jezičnikih“ IX. — XI. in XIV. o njem pisal in ker je tudi v koledarji družbe sv. Mohora za 1878. njegovo življenje popisano. Povdarja pa M. v zadnjem „Jezičniku“ četvero Ravnika zaslug za slovenstvo — za šolstvo in pisemstvo — da je bil prvi, ki je nasproti prejšnjemu nemškutarjenju jel čisto

Dolžnost kat. Slovanov v Avstriji proti katoličanom v turških pokrajinah.

Iz Štajerskega.

II.

Kaj naj toraj slovanski katoličani delamo? Krepko se moramo v pomoč turškim katoličanom združiti, jih zdatno podpirati, da si bodo zamogli dobrih dušnih pastirjev vzdrževati, šol napravljati, cerkev postavljati, potrebni reči za božjo službo pripravljati. Ako so z našo pomočjo katol. srenje na jugu le nekoliko podpirane in utrjene, se ni bati razkolniškega vpliva, marveč utegne mnogo razkolnikov v naročje katol. cerkve se povrniti, ako bodo videli, kako lepo in veličastno da se pri katolikih služba božja opravlja, decaravno in vspešno podučevajo in vzrejajo. Mar niso aposteljni sami tako delali? Niso se bali nevernikov in judovskih starokopitnežev, ampak skušali so povsod katoliške srenje podpirati in vtrjevati. V ta namen so nabirali pri premožnejših srenjah milodarov in s temi podpirali srenje, ki so najbolj pomoči potrebne bile. Učimo se od apostelnov dejanske ljubezni, apostolskega dela!

In kako lahko bi slovanski katoličani v Avstriji s prav malimi žrtvami svoje brate na jugu zdatno podpirali! K temu nič drugega ni treba, kakor da se udje družbe sv. Cirila in Metodija povsod spodbujajo, ne samo moliti za povrnjenje razkolnikov v katol. cerkev, ampak tudi nekaj darovati za katol. brate, ki med razkolniki živé in od nikodar pripomoči pričakovati nimajo, ako jim mi ne pomagamo. V taisti namen snovalo se je pred nekaj leti v Zagrebu društvo, za katero so se velikanske priprave delale; pa o njem vsaj pri nas ni ne duha ne sluha.

Ni ga žalibog med nami veljaka, ki bi o pravem času svoj glas povzdignil in katoliške Slovane združil v podpiranje razpršenih katoličanov na jugu. Povzdigni toraj ti „Slovenec“ svoj glas in drami kat. srca k dejanski ljubezni do katoliških Bolgarov, Srbov, Hrcgovcev in Bosnjakov, da se bodo od nas krepko podpirani radovati zamogli zlate svobode, ki jim bo po 500letnem nasilstvu Turčina z božjo pomočjo zasijala. Središča za vestno in vspešno delovanje nam ni treba iskati; na Dunaju ga imamo, in to je družba Marijina v podporo iztočnih katol. kristijanov („Verein

von der unbefleckten Empfängnis Mariens“ zur Unterstützung der Katholiken im türkischen Reiche und im Oriente. Pisma in denari se pošiljajo: „An das Comité des Mariae-Empfängnis-Vereins,“ I. Reichsrathstrasse 3, in Wien.)

Blagi Hurter, ustanovitelj te družbe, je bistrim svojim očesom zdavno že spoznal bil neizmerne koristi, ki bi izvirale iz krepkega podpiranja katoličanov na jugu za spreobrnjenje razkolnikov. Toda blagi mož ni doživel veselja, da bi ga bili katoličani, posebno v slovanskih pokrajinah Avstrije umeli in v blagonosnem podvzetju dovolj podpirali. Koliko razkolniških srenj bolgarskih bi že zdavno bilo v naročju kat. cerkve, ko bi v Avstriji, posebno med Slovani, več Hurterjev bilo!

Vodstvo omenjene družbe si na vso moč prizadeva, razširjevati društvo sv. Cirila in Metodija. Na prošnjo blagega prvosednika, žl. Otona Meysenbuga, se je vpeljala lani v Sekovski škofiji. Toda s samo molitvijo ne doseže se blagi namen Marijine družbe; treba je denarne pomoči. Te želi Marijina družba prav po tem potu dobiti, da mnogobrojni udje družbe sv. Cirila in Metodija vsako leto nekaj darujejo. Oj, ko bi le 10 kr. vsak društvenik daroval ubogim katol. bratom v podunavskih pokrajinah, kolika pomoč bi to na leto bila! Pobožni verniki radi v ta namen darujejo, ako se jim le stvar na srce položi. Pisalec tega članka spodbudil je lani ude družbe sv. Cirila in Metodija in precej je bilo 10 gld. skupaj. Če bi se tako po vseh župnijah delalo, kjer je družba sv. Cirila in Metodija razširjena, koliko stotin goldinarjev bi se lahko iz vsake škofije Marijini družbi na Dunaju leto za letom izročevalo!

V spodbudo čč. bralcev naj povzamem ob koncu besede iz pisma žl. g. Meysenbuga, ki ga je pisal zahvalé se za malo darilce onih 10 gld. „Če bi darežljivost društvenikov sv. Cirila in Metodija več posnemovalcev našla, bi lahko naša (Marijina) družba stiskanim katol. bratom na vzhodu več pomagala, česar so tudi v svojih neizmernih bridkosti krvavo potrebuji. Toda zavednost, da ima Avstrija zgodovinski poklic, naobražene (kulturo), t. j. blaženstva katoliške vere na vzhodu razširjevati, je žalibog pri nas (oj, tudi med Slovani!) skoro popolnem zadušena, ker

si je liberalizem sebičnost kot edino vodilo svoje politike oklical.“ —

Toraj, bratje, ki ste voditelji družbe sv. Cirila in Metodija, prevdarite ta blagi nasvet in izpeljite ga brž prihodnjega meseca marca ob godu sv. slovanskih apostelnov Cirila in Metodija! Kažimo v djanju ljubezen do ubozih katol. bratov na vzhodu, ki nimajo nikjer na svetu pribežališča kot pri nas, ki smo jim po krvi in sv. veri bratje! To bodo naša katoliška politika!

Hrvatska prevarjana!

Če bi bilo treba še dokazati, da politika, ki po vetru svoj plašč obrača, politika popustljivosti in nehajstva, vdajanja in pokorenja nič ne velja, dala bi nam ta dokaz vladajoča narodna stranka na Hrvatskem. Znano je, kako je narodna stranka na Hrvatskem, samo da se je zamogla vspeti do vlade, sklopila z Madjari malo ugodno in malo častno pogodbo, vsled katere je zadobila civilna Hrvatska nekoliko samouprave, ob enem pa se izročila v popolno oblast ogerske vlade. Ostali Avstrijski Slovani so obžalovali tačas Hrvate, da so za skledico borne leče prodali sebe in druge Slovane, ter stopili v madjarski liberalni klub ogerskega zbora, ne ozirajoč se več na Srbe, Slovake, Rumunce in Saksonce.

Ne dolgo potem pa so začeli spoznavati tudi Hrvatje, kako so si s to nagodbo sami roke zvezali. Madjarsko — hrvatska nagodba daje Hrvatom le malo neznatnih pravic, katere so pa še vedno v nevarnosti, da jih Madjari popolnem ne kasirajo. Hrvatska plačuje določene odstotke davka, pa kako se njihov denar porabi, to odločuje ogerska vlada. Hrvatska ima sicer narodni jezik v vradih in šolah itd. pa vedno bolj jim ogerska vlada to pravico krati, ter jim usiluje madjarski jezik. Na Hrvatskem sicer vlada narodna stranka, pa ona je tako odvisna od ogerske vlade, da jej v nobeni stvari ne more oponirati!

Vladajoča hrvatska stranka pa se je tudi odvadila državo-pravnega boja, se je pomehkužila, in zadovoljna s službami, ki jih uživajo njeni privrženci v deželi, se ogiba vsakega boja, vsacega razpora z madjarskim ministerstvom, da bi se ne zamerila Tiszi in svojega skromnega gospodarstva v nevarnost ne spravila. Naravno je, da se je morala vladajoča stranka

govoriti slovensko; potem je naštetih sedmero njegovih spisov; dalje da si je on največ prizadel za ustanovitev slovenske stolice za bogoslovce v Ljubljani, in da je na-njo posadil Metelko-ta. — D Poslednjih 5 strani je napolnjenih z dodatki h karakteristiki dr. Jak. Zupana in s kratkim opisom „duševne vzajemnosti med njim in dr. Prešernom“, katera g. pisatelj M. „veleumna“ imenuje. Gledé na osodo njuno zadeva oba — tako sklepa Marn — starega pesnika resnični izrek: „Feriunt — summos fulmina montes“.

Jako hvaležni moramo biti nevtrudljivemu g. profesorju, da tako razumno išče in premisljivo zbira tvarine prihodnjim pisateljem slovenske zgodovine slovenske. To ni lahka reč. po sto in sto bukvalh, časnikih, rokopisih preiskovati vse, kar pojasnuje kako dobo literarne in kulturne narodne zgodovine, kakega posamega našega pisatelja, ali kateri njegov spis. Znabiti pa, da prav za to, ker literarni rudkop se svojo znanstveno svetilnico vedno le po temnih rovih hodi, zgubi katerikrat razvedovalno sévernico, in da, kedar spravi drago rudo na beli dan, ne občuje z nami — navad-

nimi ljudmi — več prav po domače, ampak mu je govorica nekako nenavadna. Toda naj govorim brez prilike. Zapazil sem jez in zapazili so še veljavnejši moške od mene v g. Marnovih spisih nekaj, kar, ne gledé na predmet, in vse drugo, pisavo njegovo kolikor toliko kazí. Nadejam se, da mi sloveči g. pisatelj ne bode zameril, če semkaj prepisem nekatere take reči, ki mi niso všeč in ki so me v oči klale, ko sem tečno dušno pašo zajemal iz neprecenljivega njegovega „Jezičnika“. Čemu n. pr. se je g. pisatelj zaljubil v ta-le besedni red: „..... kateri je prikazal se bil“ (na strani 7. Jezičn.); „da je vkvarjati se jel“ (str. 8.); kateri so pogostoma si dopisovali“ itd. Pravilno in lepoglasno bi bilo menda tako-le: „kateri se je bil prikazal“ (k večjemu: „..... prikazal bil“); „da se je jel vkvarjati“; „kateri so si pogostoma dopisovali“ etc. Res, da se si gre po logiki k „prikazal“ „dopisovali“; ali kaj pomaga to: da in kateri sta neizprosljiva, reklamujeta se in si za-se in pohlevni ti besedici se ju morate tako okleniti, kakor vinska trta svojega kola ali drevesa. Cigale, Janežič, Stritar in vsi boljši naši pi-

satelji pišejo tako, in samovoljnemu premikauju ubozege se in si se krepko vpira nepokvarjeni govor priprostega ljudstva. Dalje se mi tisti ljubi „prinese“ tu pa tam slabo glasi, (dasi je morebiti sedanji dovršnik po pisateljevem mišljenji kot praesens historikum opravičen). Kedar koli kaj tacega berem — namreč „prinese“, namesti „prinaša“ ali „je prinesel“ — prihaja mi na misel klasična stilizacija nekaterih sestavkov ali notic v nekih naših časnikih. Navadna reč je, da se nam kaka pogreta ribta iz nemških listov ponuja s tem-le stereotipnim vodom po nemškem kopitu posnetim: „Dunajska „N. Fr. Presse“ prinese v včerajšnjem svojem listu to-le novico. (Po nemški bi se glasil ta vvod tako: „Die Wiener „N. Fr. Presse“ wird in ihrer gestrigen Nummer folgende Nachricht bringen....“) Med tem je „Presse“ že celih 24 ur v Ljubljani, torej je svojo novico že „prinesla“, oziroma, jo „prinaša“, če si namreč mislimo, da je časnik in vest skoz več dni raznim čitateljem na ponudbo. (Nam časnikarjem nad vse ljuba je pač svoboda; velikrat določuje uho in oko, ki ne prenaša

toliko bolj odtujiti lastnemu narodu, kolikor bolj je narod spregledal, da se vladna stranka ne poteguje več za narodne koristi, ampak za svoje službe. Smelo bi se reči, da vladna stranka na Hrvatskem ni več narodna, ampak madjaronka. Blagostanje hrvatskega ljudstva je čez mero žalostno; deloma v oblasti samovlastnih pleminitašev, deloma skubeno in odirano od brezštevilnih judov, goljufano je hrvatsko ljudstvo še po Madjarih pri vsaki priložnosti. Takó so jim siloma vzeli krajiški fond, tako hočejo zidati železnice tam, kjer bodo Madjarom in ne Hrvatom koristile. Hrvatje pač plačujejo svoje davke, da bi pa ogerska vlada kaj storila v blagor Hrvatske, kaj tacega se jim ni nadejati. Vladajoča narodna stranka pa k vsemu temu molči, da, še več, ona preganja in uničuje tiste prave domoljube, ki se s takim stanjem nočejo zadovoljiti.

Tak je položaj v civilni Hrvatski, kjer uživajo blagore poniževalne nagodbe. Kaj pa je z drugimi deli trojedini kraljevine? Krajina (vojna Granica) še ni spojena s Hrvatsko, Reka je še madjarska, Prekmurje ravno tako, na Dalmacijo bodo še dolgo čakali, in na Istro še misliti ni treba. Vse to nam pové kraljevi reškript (pismo,) ki se je nedavno prebralo v hrvatskem saboru kot odgovor na spomenico hrvatskega zbora, v katerej se je prosilo za vtelesenje Krajine, Dalmacije in Reke. Ni treba opomniti, da je to pismo sestavljeno od ogerskega ministerstva, ter cesarju — kralju v podpis predloženo. To je sad tiste poniževalne nagodbe, vsled katere je Hrvatska postala ogerski komitat z nekoliko samoupravo. In da se Hrvatska iz tega sramotnega položaja nikdar rešiti ne bo mogla, v ta namen se bo vladajoči dualizem potrudil, da zabrani, če mogoče, za vselej spojitve Granice in Dalmacije s Hrvatsko. O tem naj si tedaj Hrvatje ne delajo nobenih domišljij. Raje ko bi jim Granico dali, odrgali jim bodo Madjari še Slavonijo, ter tako hrvatsko vprašanje s sveta spravili! Vladajočej narodni stranki na Hrvatskem smo primorani zaklicati: Die schönen Tage von Aranjuez sind vorüber — medeni tedni so minuli! Vladna stranka stoji na razpotji: ali se mora sama postaviti v nasprotje in pričeti boj zoper ogersko vlado, ter tako vnovič vse narodnjake zbrati okoli sebe, ali pa, če se trese za svoje gospodstvo, postaviti se v boj zoper lastni narod, ki ga pričinja sedanja opozicija, in tako zapraviti ne samo svojega gospodstva ampak tudi svojo čast. Kraljevi reškript, kateri Hrvatom odreka vse prošnje, in jim sploh nobene tolažbe ne pusti, užalil je

mного enozložnic zapored — si se se si — da se je jel — itd.; prinese, pride je pisatelju Jezičnikovemu menda kakor dr. Zupanu stari aorist, pr. kralj v Moskvo posla str. 12, torej celó po obliki in prav v smislu aoristovem nam. je prinesel, je prišel itd. Vred.) — V ostalem je krepkost in jedernatost Marnove pisave že znana. Obilno nadomestilo in dovoljna odškodba za neugodni vtis pred omenjenih stilističnih posebnosti so nam n. pr. stavki, kakor naslednji: „Narodna poezija, ktera izmed naroda vzhaja pa spet narod navdaja, je zrcalo narodovega notranjega in vnanjega življenja“. — In tako bodi tudi ta moj spis zrcalo zaslužno-delavnega moža, kateri nam po „Jezičniku“ že 15 let prodaja dragocenega blaga, ki izmed naroda vzhaja pa spet narod navdaja. X.

tudi nas Slovence globoko, in ne moremo si misliti, da bi hrvatski narod še dalje zaupal vladni stranki, katera mu take darove prinaša. Sprevidel bo narod, da vladna stranka za njega nema srca, ker mu ta ne vé druge tolažbe povedati. ko to, da naj zaupa le njej, ki se je tako malo zaupanja vredno izkazala. Hrvatski narod ne bode hotel verovati, da se njegova vlada pokori vsakemu migljeju ogerske vlade, ker je to njemu koristno, ampak ker se za svoje gospodstvo, za svoje službice in dietne razrede boji. Istina je, da je hrvatska vlada slaba, da se ne more uspešno ustavljati Madjarom, ker se zamore opirati le na civilno Hrvatsko, ki je v razmeri z Ogersko majhna dežela; pa to je ravno kletstvo tiste glasovite nagodbe, tiste skledice leče, katero je vzela narodna stranka, ter za njo predala slovanske brate, prepustivši jih mirno skupnim dušmaninom, — predala lastno trojedino kraljevino, faktično predajavša Dalmacijo in vojno krajino, predajavša Reko in Prekmurje! Treba je bilo tačas zavreči malostne madjarske koncesije, in borbo nadaljevati skupno z drugimi avstrijskimi Slovani tako dolgo, da bi bilo radikalno rešeno na čast Slovanov.

Tako se kaznujejo grehi popustljivosti in ugodnosti. Hrvatje so z nekakim ponosom gledali na svojo samoupravo dvomljive vrednosti; mi smo jim jo iz srca privoščili, če ravno smo morali žalostnimi očmi gledati, kako so hrvatski poslanci v peštanskem zboru, preziraje svoje slovanske brate, med madjarsko večino sedeli, in vsemu prikimovali, kar so madjarski gospodje sklenili blagovoliti. Sedaj vidijo, kakšen sad jim to predavanje bratov donša. Tudi Čehi bi zamogli nekake koncesije doseči, ko bi se hoteli slovanske ideje odreči, ko bi hoteli svoje državno pravo popustiti, in v državni zbor stopiti, ter tam predavaje svoje slovanske brate vvesti se med nemško večino, kakor Hrvatje v Pešti. Pa oni dobro vedó, da take koncesije niso nič vredne, ker se lahko vsak dan zopet vzamejo, za to so rajši v opoziciji, dokler se slovan-ko vprašanje v Avstriji radikalno ne reši. Tudi Hrvatom sedaj družega ne kaže, nego pričeti borbo iz nova, zavreči sedanjo nagodbo in odpovedati se ob enem tudi vseh njenih dobrot, pa vztrajno boriti se v zvezi s Čehi, Slovenci, in drugimi Slovani tako dolgo, da se ustanovi na severu velika Česka s Česko, Maravijo in Šlezijo, na jugu pa velika Hrvatska s sedanjo Hrvatsko-Slavonijo z vojno Krajino, in Dalmacijo. Le taka velika Hrvatska, s katero bi morda v zvezo stopila tudi Slovenija z Istro, naslonjena na tako utrjeno Česko, popolnem enakopravna z Ogersko in nemško Avstrijo je zmožna vzdržati se samostojno, in razvijati se v svojem notranjem življenju, opirajoč se na lastne denarne in lastne duševne moči.

Hrvatska vladna stranka je slaba, ker se opira bolj na milost ogerske vlade, nego na zaslabo svojega naroda, katerega koristi in čast varovati je dosledno opuščala; in bolj ko ogerska vlada njeno slabost spoznava, menj se je nadejati, da bi se sedanji hrvatski vladi posrečilo izvršiti narodni program. Hrvatski narod pa ni slab, samo ne prezirajte ga, kakor do sedaj, podučujte ga v politiki, potem vas bo tudi podpiral; — doživeli boste znabiti še dobo družega Raucha, pa to bo šola za narod, in kedar bo narod enkrat politično izobražen, kedar se boste mogli naslanjati na narod. potem ne potrebujete več malovredne zaslonbe na milost ogerske vlade, in še le potem bo mogoče ustvariti Hrvatsko, kakoršna

pristuje časti in potrebam jugoslovanskega naroda.

Z bojišča.

Ruski diplomati in državniki imajo pač dosti uzroka, radovati se nad zmagami svojih generalov, kajti v kratkem se zna zgoditi, da bodo potihnili kanoni, in pričel se bo zopet boj s peresom, katerega bodo ruski diplomati toliko lažje srečno izvojevali, ker se bodo lahko opirali na slavne vspehe svojega orožja. Kaj bo Rusija zahtevala? Nedavno so se v novinah naštevili, ti-le mirovni pogoji: 1. Povečanje Črnogore, 2. neodvisnost Srbije in Rumunije, 3. samostalnost Bulgarije s krščanskim vladarjem, ki bo na videz še od sultana odvisen, 4. turško Armenijo, in 5. Carigrad ne pride nobeni vevlasti v roke, pot skozi Dardanele je vsakemu prosta, v črnem morji pa smeta samo Rus in pa Turk vojne ladije imeti. — Turčija se ne more nobeni teh terjatev več ustavljati, ona mora vesela biti, da še vsaj nekaj obdrži. Vprašanje je le, ali bodo tudi druge vlasti s takim mirom zadovoljne?

Nad vsem drugimi ne, pa nad zadnjo točko se zopet znajo spodtikati Angleži. Da bi se angleške vojne ladije ne smele prikazati v črno morje, tega ne bodo hoteli trpeti. Časnik „Novo vreme“ piše, da bi morala Rusija Dardanele celó utrditi, in tako uhoj v črno morje, komur se jej ljubi, zabraniti. Razume se, da bi kaj tacega Angleže zelo razdražilo. Vsakako se bo pariška pogodba predrugčila in predečala na korist Rusije, ne vé se pa, kako daleč smejo v tem Rusi naprej iti, da ne razdražijo zavistne lakomnosti zapadnih držav, in da se ne vname nova vojska. Po naj-novejših slavnih zmagah ruskega orožja ne bodo Angleži posebno po vojski hrepeli, ker bodo spoznali, da se z Rusom ni lahko vojskovati. Angleži bi znali v slučaju zmage, ki je pa jako nevrjeten, le malo pridobiti, v slučaju pobitja pa bi se v prevliko nevarnost podali. Ko bi narodi v Aziji, ki so Angležem neposredno ali posredno podložni, zvedeli, da je Angleška tepena, zgubili bi več rešpekt pred njo, ter bi skušali Angleže pregnati in se osvoboditi.

V Indiji se vzdržuje angleška oblast le na podlagi strahu, ker smatrajo tamošnji narodi angleško moč kot silno in nepremagljivo. Ljubezni do Angležev pa v Aziji ni nikjer najti, ker Angleži tudi ne vladajo po tem, da bi jih mogli ljudje ljubiti. Ko bi tedaj prišla kacega dne v Indijo novica, da so bili Angleži v Evropi tepeni, pozdravljali bi Indito vest kot začetek lastne svobode, ter bi se vzdignili zoper tuje tlačitelje; in zguba Indije bi utegnila biti nasledek teh homatij. Kolikor manj imajo tedaj Angleži upanja, premagati Rusijo, toliko manj se bodo vnmali za vojsko, in če je bila že do sedaj močna stranka za mir, smemo biti prepričani, da bo zdaj po naj-novejših ruskih zmagah ta stranka še bolj narastla. In kaj bo z Avstrijo? Rusja jej ni nagajala, in jej tudi ne bo pri sklepanji miru. Na Dardanelah in na črnem morji Avstriji ni toliko ležeče, tam pa, kjer hoče Avstrija svoj vpliv varovati, v Bosni in Hercegovini, prepušča jej Rusija prosto polje in celó ne brani, da si Avstrija Bosno in Hercegovino za se vzame, in tako brez žrtev lepšo deželo dobi, kakor je turška Armenija, katero so si morali Rusi kupiti s tolikimi žrtvami in toliko krvjo. Po tem takem mora pač vsak priznati, da je Rusija lojalna proti Avstriji, in le vražja zaslepljenost zamogla bi Avstriji svetovati, naj se z

Rusijo sprè in tako svoj obstanek v nevarnost postavi. Naši vradni listi so sicer vedno trdili: „mir se ne bo sklepal brez nas“, pa to se mora vendar le tako razumeti, da se ne sme narediti tak mir, kojega pogoji bi bili za Avstrijo škodljivi. Da bi pa Rusija ne smela s Turčijo brez posredovanja drugih vlasti miru sklepati, to bi bilo vendar prehudo, in težko, da bi se hoteli ruski državniki na take želje ozirati.

O odgovoru, ki ga je Rusija dala Turčiji glede premirja in miru, se dozda le toliko ve, da naj Turčija pošlje dva pooblaščenca, ki se imata z ruskim poveljnikom dogovoriti o predpogojih miru in premirja. Vsled tega sta imela Namik in Server paša že 13. t. m. oditi v glavni stan velikega kneza Nikolaja, a ker je neki železničen vlak zdrsnil s šin in se je bila vsled tega vožnja nekoliko ustavila, sta omenjena turška državnik še le 14. t. m. zapustila Carigrad. Na omenjenem vlakcu, bilo je več beguncev, ki beže pred Rusi, in katerih je nekaj ranjenih in nekaj mrtvih. Sicer pa sploh sodijo, da Rusija s Turki ne bo prej sklenila premirja, dokler ne vzame Drina in Erzeruma. O Dardanelah piše „Nordd. Allg. Ztg.“, da Anglija po nobeni ceni ne bo dovolila, da bi se odprle samo za rusko vojno brodovje, česar pa menda tudi ruska politika nikdar ni resno mislila zahtevati. Bruseljski „Nord“ pa se poganja za to, da naj se Dardanele odpró, ker bode težko dobiti zadostnega poročstva za stalno zaprtje. Z odprtjem Dardanel bi se pomorska moč Rusije razširila v primerju z njeno velikostjo.

O boju posebnih novic ni. Turki se čedalje bolj pomičejo proti jugu. Tatar-Bazardžik so po svoji stari navadi pred odhodom zapalili, kakor da bi se jim dozdevalo, da se v te kraje nikdar več vrnili ne bodo. Tudi Kuršumlje so turški Albanezi popustili, in so ga zopet zaseli Srbi, ki so vzeli tudi Vranjo ter se potem obrnili proti Pristini. — Pri Vidinu so se združili Srbi in Rumunci. Turški poveljnik jim hoče izročiti trdnjavo, če se vojakom dovoli svobodni odhod z orožjem.

Črnogorski knez je 12 t. m. imel slovesen vohod v barsko trdnjavo, ki je vsled bombardiranja hudo razstreljena. Črnogorci so dobili v trdnjavi 15 topov, mnogo pušk, 800 sodov smodnika in veliko živeža.

Ker se Turkom na suhem jako slabo godi, začeli so svojo srečo poskušati na morji. 14. t. m. so turške ladije bombardirale Popov, kjer so bile nekatere hiše in cerkev poškodovane, en človek pa ubit, in Feodosio, kjer so jih pa ruske baterije primorale, da so se umaknile.

Politični pregled.

V Ljubljani, 16. januarja.

Avstrijske dežele.

Cesarjevič Rudolf je na Angleškem pretekli četrtek obiskal kraljico, ki je njemu na čast napravila obed, kterege so se razun cesarjeviča in kraljice vdeležili še vojvoda Connaught in princesinja Beatriks, grof Beust in minister Northcote. Cesarjevič je te dni ogle doval tudi veliko banko angleško.

Ogerska vlada je pripravljena novo colnino od petroleja znižati na 3 gld., če dunajska vlada povikša colnino od sladkorja na 20 gld. — Državni proračun ogerski bode letos zopet imel zdaten primanjkljaj. Denarni odsek državnega zbora je tedaj izrekel željo, da naj po zgledu denarnega ministerstva tudi drugi ministri varčno ravnajo, kar najbolj morejo. Zlasti omenja, da bi bilo dobro kupčijsko in komunijsko ministerstvo zediniti.

V Miletičevi pravdi je 14. t. m. govoril državni pravdnik, ki svoje zatožbe ni prav nič premenil. Kazni pa ni natančneje določil, le toliko je rekel, da ogerske postave veleizdajo kaznujejo s smrtjo ali pa dosmrtno ječo. Odgovarjal mu je dr. Polit, konečno pa Miletič sam sklicevaje se na Deaka, ki ga je nekda imenoval rodoljuba. Rzsodba se bo razglasila v petek 18. t. m.

Hrvatskemu saboru je 14. t. m. ban Mažuranič predložil načrt postave, da bi se denarna pogodba med Ogersko in Hrvatsko začasno podaljšala do konca meseca junija t. l. Predlog se je izročil proračunskemu odboru. — Pri obravnavi o državnem proračunu govorila sta Vrbanič io Beruta proti, poročevalec Sorokovič pa za predlog.

Vnanje države.

Na Italijanskem bodo jutri pokopali kralja Viktorja Emanuela v cerkvi sv. Svetnikov (nekdanji Pantheon). „Vaterlandu“ se iz Rima piše, da je bil kralj po nasvetu svojega spovednika pripravljen pred pričami preklicati vse, kar je hudega storil sv. cerkvi. Ko ste pa priči prišle, napadlo ga je bilo tako dušenje, da ni mogel govoriti. Dopisnik omenja, da je tudi Napoleon III., najzvestejši zaveznik njegov umrl 9. januarja, kakor Viktor Emanuel. Tudi pristavlja, da so se v kraljevi palači na Kvirinalu že posvetovali o žalovalnih ceremonijah, če bi že stari papež umrl. Zdaj žalujejo v Kvirinalu nad smrtjo še le 58 let starega Viktorja Emanuela. — Nadvojvodu Rajnerju izročé v Rimu bivajoči avstrijski podložniki posebno adreso. Te dni so se mu poklonili razni državniki. Tudi mnogo Lahov je bilo prišlo, ter so zapisali svoja imena v posebno knjigo, ki je bila pripravljena v prvi sobi. Iz Francoskega sta prišla k pogrebu maršal Canrobert in Mac Mahonov sin.

Italijanski škofje so povsod zaukazali, da naj se za rankim kraljem darujejo slovesne sv. maše z biljami.

Na Španjsko je odšel z Dunaja najvišji kamornik grof Crennville, ki bode našega cesarja nadomestoval pri poroki kralja Alfonsa. Z njim so šli še polkovnik grof Uexküll-Gyllenband, kamornik grof Gabor Festetics in princ Solm-Braunfels.

Domáče novice.

V Ljubljani 17. januarja.

(*Davkarska komisija ljubljanska*) naznanja, da naj se ji dohodki za določbo prihodninskega davka naznanijo do konca meseca januarja.

(*Za onemogle vojake ali invalide*) ste razpisani dve vstanovi po 37 gld. 80 kr. in sicer ena Metelkova, ena pa jame postojnske. Prosilci naj svoje prošnje do 15 februarja pošljejo deželni vladni kranjski.

(*„Tagblatt“ papežu*) v svojem poročilu o pogrebu italijanskega kralja hvalo daje, da so pri duhovščini odstranili vse zapreke, ter pristavlja, da so pri tej priliki zopet pokazali svoje blago srce, s katerim presegajo ultramontanske prenapeteže raznih jezikov. To spoznanje nas jako veseli. Pij IX. so res pri vsaki priliki in sedaj zopet pokazali svojo nenavadno blagodušnost in ljubeznivost, česar jim pa „Tagblatt“ in njegovi umazani sovrstniki nikdar niso hoteli pripoznati, ampak so jih vedno črnili kot najhujšega zagrizenca in zaslepljenca. Zadnja „Tagblattova opazka priča, da so to delali proti svojemu prepričanju iz slepega sovraštva do cerkve in njenega vidnega glavarja, ker bi bil moral „Tagblatt“ sicer reči da so papež „vendar enkrat“, ne pa, da so

„zopet“ pokazali svoje blago srce. Tako je tedaj ta list nehoté spričevanje dal resnici.

(*Pri drsanju na Kernu*) padel je 15. t. m. tukaj živeč zasebnik iz Trsta pl. Radio tako nesrečno, da si je zlomil nogo.

(*Žrebci za plemo*) v Ljubljani in okolici ljubljanski se bodo ogledovali 26. januarja t. l. ob 10. uri dopoldne na vrtu družbe kmetijske na Poljanah, kamor naj jih lastniki pripeljejo, ki hočejo dobiti dotično privoljenje.

(*Imenovanje*.) Okrajni sodnik kočevski, g. Julij Ledenic, je postal deželni sodnik v Ljubljani. G. Karl Pesjak, tajnik pri deželni sodniji, pa je dobil samo naslov deželnega sodnika.

Razne reči.

— Najstarejši mož v Evropi, Ant. Miklavčič je 10. t. m. v Trstu umrl. Rojen je bil 10. aprila 1764 tedaj bi bil čez 3 mesece star 114 let. Nedavno so mu cesar podarili 200 gld., nekteri zaanci pa so mu napravili slovesen pogreb.

— Nemškutarji maribor — št. Lenart — bistriškega) okraja so iz Slov. Bistrice po „Tagespošti“ proglasili svoja 2 kandidata za volitev v deželni zbor, namreč svojega ljubimca g. Seidla in g. Seederja, c. k. okrajnega glavarja. Slovenci pa imamo tudi že 2, toda veliko boljše kandidata, ki nista ne vojaka ne vradnika, ter nju bomo brž proglasili. Ali je g. Seeder čast, zraven g. Seidla kandidirati, kakor pred leti Brandstetter, že sprejel ali ne, to nam še ni znano. Bržčas še ni vse v redu, ker Mariboržanka nič ne črhne. Vendar Slovenci vsaj vemo, koga nimamo voliti, če hočemo na boljšega konja priti. Več, kadar več poizvemo, piše „Slov. Gospodar.“

— Volkovi so se 12. t. m. prikazali v zagrebški okolici. Na Dobravi pri Kropi pa je posestnik Debeljak s kolom ubil eno tako mrcino.

Eksekutivne dražbe.

17. januarja: 3. Erčulj in 3. Hočevlar iz Zagorice, 3. Virant iz Rožice, vsi v Lašičah. 2. Culkar iz Drage. 1. Plevel iz Krke, 1. Zaplata, iz Pakonice. 1. Ceglar iz Debeveč, 1. Gore iz Zagorice, vsi v Zatični. 2. Pleškovič iz Mokronoga, 2. Muhar iz Jelendola, 1. Marn z Vrha, 1. Kus iz Čučnjevasi, vsi v Mokronogu. 1. Poglajen iz Sela, 1. Brule iz Brusnice, 1. Rozman z Vrhpeči, 1. Šekula iz Plemberga, 1. Jeler iz Sela, vsi v Novem mestu. 1. Zevnik iz Čirčič v Kranji.

Telegrafčne denarne cene 16. januarja.

Papirna renta 63.70 — Srebrna renta 66.95 — Zlatarenta 74 — 1860letno državno pesojilo 113.50 Bankine akeije 803 — Kreditne akeije 221.25 — London 119.10 — Srebro 103.85 — Ces. kr. cekini 5.62 — 20 frankov 9.48.

Janez Fabian,

štacunar pred šolami v Ljubljani

prodaja zraven pravega afrikanskega kadila z dišečo primesjo ali brez nje in cerkovne Mil-sveče zanaprej tudi po nizkih cenah

voščene sveče

iz tovarne Alojzija Baderja v Gorici, ki je bila odlikovana s srebrno svetinjo in častnim diplomom pri svetovni razstavi v Parizu leta 1855, na Dunaji leta 1873, ravno tako pri razstavah v Gorici 1854, Monakovem 1855 in Trstu leta 1871. — Te sveče so iz čistega voska od čebel, ki se ne kidajo in ne onečedijo altarja; gorijo mirno in se počasi povžijejo.

Vsaka naročba se hitro in natančno izvrši po pošti ali železnici. (2)